

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

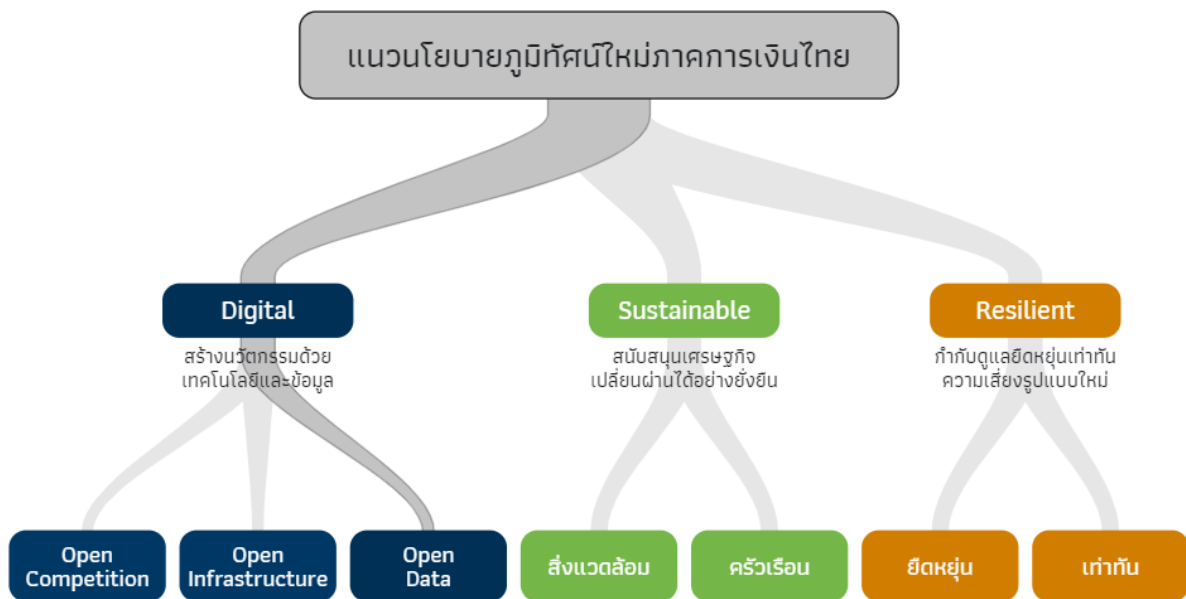
แนวนโยบายการเปิดกว้างให้ใช้ประโยชน์จากข้อมูล ตามสิทธิของผู้ใช้บริการ

Open Data for Consumer Empowerment

I. บทนำ

ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้ออกแนวนโยบายภูมิทัศน์ใหม่ภาคการเงินไทยเพื่อเศรษฐกิจดิจิทัล และการเติบโตอย่างยั่งยืน (แนวนโยบาย Financial Landscape) โดยในด้านการเงินดิจิทัล มุ่งหวังให้ภาคการเงินสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและข้อมูลในการพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินเพื่อตอบโจทย์ผู้ใช้บริการได้ดีขึ้นโดยมีความรับผิดชอบต่อสังคม (responsible innovation) ภายใต้ 3 หลักการสำคัญ ได้แก่ เปิดกว้างให้ผู้ให้บริการกลุ่มต่าง ๆ เข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินด้วยต้นทุนที่เหมาะสมและเป็นธรรม (Open Infrastructure) เปิดกว้างให้มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูล (Open Data) และเปิดกว้างในการแข่งขันให้ผู้เล่นทั้งรายเดิมและรายใหม่ (Open Competition) นั้น

ภายใต้หลักการดังกล่าว หนึ่งในทิศทางสำคัญที่ ธปท. จะผลักดัน คือ การเปิดกว้างให้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลตามสิทธิของผู้ใช้บริการ (Open Data for Consumer Empowerment) โดยสร้างกลไกที่เอื้อให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิในการเรียกใช้หรือส่งข้อมูลของตนที่มีอยู่กับผู้ให้บริการหรือหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสมัครใช้บริการกับผู้เล่นรายอื่นได้สะดวกและปลอดภัย และผู้ให้บริการสามารถเข้าใช้โครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลที่สำคัญได้สะดวก แลกเปลี่ยนข้อมูล รวมถึงทำรายการตามคำสั่งหรือความยินยอมของผู้ใช้บริการ ด้วยการเชื่อมต่อและกระบวนการที่เป็นมาตรฐาน ลดความซ้ำซ้อนและต้นทุนการดำเนินการ เอื้อให้เกิดการพัฒนาบริการที่ตอบโจทย์ผู้ใช้บริการกลุ่มต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งในภาพรวมจะช่วยให้เกิดประโยชน์กับทั้งผู้ใช้บริการ ผู้ให้บริการทางการเงิน รวมถึงภาครัฐ ดังนี้

ปัจจุบัน	สิ่งที่อยากเห็น
1. ประชาชนและ SMEs สามารถใช้สิทธิส่งข้อมูลของตนเพื่อสมัครหรือใช้บริการทางการเงินผ่านช่องทางดิจิทัลได้สะดวก ปลอดภัย และเหมาะสมกับความต้องการมากขึ้น	
1.1 สมัครขอสินเชื่อได้ง่ายขึ้น และสามารถเข้าถึงสินเชื่อในระบบด้วยดอกเบี้ยและข้อเสนอที่เหมาะสมกับความเสี่ยงตน	
<ul style="list-style-type: none"> ต้องเดินทางไปสาขาเพื่อสมัครขอสินเชื่อและยืนยันตัวตนกับผู้ให้บริการส่วนใหญ่ ข้อมูลบางส่วนเป็นกระดาษที่ต้องได้รับการรับรองความถูกต้องจากแหล่งข้อมูล บางส่วนส่งแบบอัตโนมัติไม่ได้ เช่น หนังสือรับรองรายได้ หลักฐานการเดินบัญชีธนาคาร (bank statement) ทำให้ยุ่งยาก เสียเวลา และได้รับอนุมัติสินเชื่อช้าเพราะผู้ให้บริการต้องตรวจสอบความถูกต้องและแปลงเอกสารเพื่อประมวลผลต่อ บางคนเข้าถึงสินเชื่อยาก เพราะขาดข้อมูลประวัติทางการเงิน ทำให้สถาบันการเงินไม่กล้าปล่อยกู้หรือคิดดอกเบี้ยแพง โดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่มีรายได้ประจำหรือประวัติทางการเงินกับสถาบันการเงินยาวนานพอ ถึงแม้จะมีประวัติยอดขายและพฤติกรรมการชำระหนี้ที่ตรงเวลากับหน่วยงานอื่น แต่ไม่สามารถส่งข้อมูลดังกล่าวให้แก่ผู้ให้บริการได้สะดวก 	<ul style="list-style-type: none"> ยื่นสมัครขอสินเชื่อผ่านช่องทางดิจิทัลได้สะดวก ส่งข้อมูลของตนที่แสดงถึงรายได้และรายจ่าย และพฤติกรรมทางการเงินที่ดีอื่น ๆ จากหลายแหล่ง ไปยังผู้ให้บริการต่าง ๆ ได้สะดวก รวดเร็ว (เช่น ข้อมูลรายได้ประกอบการยื่นภาษี ประวัติการใช้บริการทางการเงินกับผู้ให้บริการต่าง ๆ ที่แสดงถึงรายได้และพฤติกรรมการใช้จ่ายที่ดี ประวัติการจ่ายชำระค่าน้ำค่าไฟที่ตรงเวลา) ได้รับการพิจารณา/อนุมัติสินเชื่อรวดเร็วภายในไม่กี่นาที โดยผู้ให้บริการไม่ต้องเสียเวลาตรวจสอบเอกสาร เพราะได้รับการรับรองความถูกต้องจากต้นทางแล้ว และสามารถนำข้อมูลลูกค้าจากหลายแหล่งเข้าสู่ระบบได้โดยอัตโนมัติ ได้รับสินเชื่อที่เหมาะสมกับความเสี่ยงและความสามารถในการชำระหนี้ของตนมากขึ้น
1.2 มีทางเลือกมากขึ้น สมัครขอสินเชื่อจากผู้ให้บริการหลายรายได้สะดวก และเปรียบเทียบข้อเสนอได้	
<p>การสมัครขอสินเชื่อกับผู้ให้บริการแต่ละรายมีขั้นตอนกระบวนการที่ซับซ้อน แตกต่างกันไป มีข้อมูลและเอกสารที่ต้องยื่นหลายฉบับ และใช้เวลานาน</p>	<p>ผู้ให้บริการให้ความยินยอมแก่ผู้ให้บริการรวบรวมข้อมูล (Account Information Service Provider: AISP) ในการรวบรวมข้อมูลของตนจากแหล่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาสินเชื่อ มาช่วยประมวลผลเบื้องต้น และส่งคำขอสินเชื่อและข้อมูลดังกล่าวไปให้ผู้ให้บริการสินเชื่อหลายรายพิจารณาได้ (ตัวอย่างข้อมูลของผู้ใช้บริการ เช่น bank statement ประวัติการชำระหนี้ ประวัติการชำระค่าน้ำ ค่าไฟ และค่าโทรศัพท์มือถือ)</p>
1.3 เรียกดูสถานะและบริหารจัดการบัญชีทางการเงินต่าง ๆ ได้ในแอปพลิเคชันบนมือถือ (mobile application) เดียว และได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์การออมการลงทุนที่เหมาะสมกับตน	
<ul style="list-style-type: none"> ผู้ให้บริการที่มีบัญชีและทรัพย์สินทางการเงินกับผู้ให้บริการหลายราย (เช่น เงินฝาก กองทุนรวม พันธบัตร ประกันชีวิต) ต้องรวบรวมข้อมูลจากแต่ละแหล่งมาดูแลประกอบกันเอง และบริหารจัดการแต่ละบัญชีผ่านช่องทางของแต่ละผู้ให้บริการแยกกัน การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ลูกค้าเฉพาะกลุ่มยังจำกัดที่กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่และนักลงทุนรายใหญ่ (high net worth) ซึ่งมีทรัพย์สินทางการเงินส่วนใหญ่อยู่กับผู้ให้บริการรายเดียว 	<ul style="list-style-type: none"> สามารถเรียกดูสถานะบัญชีทั้งหมด และบริหารจัดการบัญชีต่าง ๆ ผ่าน mobile application เดียวได้ โดยให้ความยินยอมแก่ AISP ในการรวบรวมข้อมูลบัญชีของตนที่มีกับผู้ให้บริการรายต่าง ๆ มาประมวลและนำเสนอในรูปแบบ Dashboard ที่เข้าใจง่าย และสามารถให้ AISP ทำรายการโอนเงินระหว่างบัญชีตามคำสั่งของลูกค้าได้ AISP สามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์และให้คำแนะนำเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์การออมและลงทุนที่เหมาะสมกับรายรับรายจ่ายและพฤติกรรมของแต่ละคนได้ เช่น ผลิตภัณฑ์ออมเงิน/ลงทุนที่ละจำนวนน้อย ๆ ที่เหมาะกับผู้ที่เพิ่งเริ่มมีรายได้หรือมีรายได้น้อย

ปัจจุบัน	สิ่งที่อยากเห็น
2. ผู้ให้บริการทางการเงิน (ทั้ง ธนาคารพาณิชย์ (ธพ.) และที่ไม่ใช่ ธพ. (non-bank)) สามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและข้อมูลในการพัฒนาวัตกรรมและบริการทางการเงินเพื่อตอบโจทย์ผู้ใช้บริการได้ดีขึ้นและอย่างปลอดภัย	
2.1 เพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนาบริการทางการเงินที่เหมาะสมกับผู้ให้บริการแต่ละกลุ่มได้ดีขึ้น	
<ul style="list-style-type: none"> ต้องตรวจสอบเอกสาร/ข้อมูลที่ได้รับจากลูกค้า (ส่วนหนึ่งอยู่ในรูปกระดาษหรือไฟล์รูปภาพ) ว่าเป็นของจริง และต้องแปลงเอกสาร/ข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่ระบบสามารถนำไปใช้ประมวลผลต่อได้ ไม่สามารถดำเนินการผ่านระบบโดยอัตโนมัติได้ตลอดกระบวนการ ทำให้มีต้นทุนการดำเนินงานที่สูง ไม่คุ้มกับการปล่อยสินเชื่อรายเล็ก ๆ ใช้ข้อมูลประวัติทางการเงินเป็นหลักในการพิจารณาสินเชื่อ โดยไม่มีข้อมูลของลูกค้าจากแหล่งอื่นมากนักมาประกอบการพิจารณา ทำให้ไม่สามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์สินเชื่อที่เหมาะสมกับพฤติกรรมและความสามารถของคนที่ไม่มียาได้ประจำหรือประวัติทางการเงินยาวนานพอได้ 	<ul style="list-style-type: none"> สามารถเข้าถึงและนำข้อมูลลูกค้าภายใต้ความยินยอมของลูกค้าจากหลายแหล่งเข้าสู่ระบบโดยอัตโนมัติ มีต้นทุนการดำเนินงานที่ต่ำลง สามารถประเมินพฤติกรรมและความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าด้วยข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อออกแบบสินเชื่อให้เหมาะกับลูกค้าแต่ละกลุ่มได้ โดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่มีรายได้ประจำหรือประวัติทางการเงินยาวนานพอ เช่น สินเชื่อที่มีวงเงินขนาดเล็กและเงื่อนไขชำระที่เหมาะสมกับรายรับรายจ่ายของ micro SMEs
2.2 เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลและข้อมูลเพื่อนำไปต่อยอดพัฒนาบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น	
<ul style="list-style-type: none"> ผู้ให้บริการ non-bank ยังมีอุปสรรคในการเชื่อมต่อกับโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล เพราะกติกาไม่เปิดให้เข้าถึงหรือเข้าถึงได้ในราคาแพง การเชื่อมต่อกับโครงสร้างพื้นฐานแต่ละระบบ และการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานต่าง ๆ มีมาตรฐานและกระบวนการเชื่อมต่อที่แตกต่างกัน ทำให้ต้องใช้เวลาในการพัฒนา มีต้นทุนการเชื่อมต่อที่ซ้ำซ้อน 	<ul style="list-style-type: none"> ผู้ให้บริการประเภทต่าง ๆ ทั้ง ธพ. และ non-bank สามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลที่สำคัญได้ด้วยต้นทุนที่เหมาะสม การเชื่อมต่อกับโครงสร้างพื้นฐานแต่ละระบบ และการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานต่าง ๆ อยู่ภายใต้มาตรฐานกลาง/กระบวนการเดียวกัน ซึ่งช่วยลดต้นทุนการเชื่อมต่อ
3. ภาครัฐ สามารถบริหารจัดการข้อมูลของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการนำไปใช้ประโยชน์มากขึ้น	
<p>การเชื่อมต่อเพื่อให้ประชาชนสามารถส่งข้อมูลของตนที่เก็บอยู่ที่หน่วยงานภาครัฐไปยังหน่วยงานอื่น (เช่น ผู้ให้บริการทางการเงิน) มีต้นทุนสูง เพราะแต่ละหน่วยงานมีมาตรฐานการเชื่อมต่อที่แตกต่างกัน ทำให้การให้บริการส่งข้อมูลตามความต้องการของประชาชนยังทำได้ในวงจำกัด</p>	<p>หน่วยงานภาครัฐสามารถเชื่อมต่อเพื่อส่งข้อมูลตามความต้องการของประชาชนไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ได้ โดยมีมาตรฐานเดียวกัน ลดการพัฒนามาตรฐานการเชื่อมต่อที่ซ้ำซ้อน ทำให้สามารถให้บริการส่งข้อมูลตามความต้องการของประชาชนไปยังหน่วยงานอื่นได้ในวงกว้างขึ้น</p>

เอกสารฉบับนี้มีจุดประสงค์เพื่อสื่อสารและเปิดรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางที่ ธพท. จะดำเนินการเพื่อสร้างกลไก Open Data for Consumer Empowerment ในภาคการเงิน รวมทั้งพร้อมสนับสนุนให้เกิดระบบนิเวศดังกล่าวในระดับประเทศ โดยส่วนที่ II สรุปแนวทางดำเนินการในต่างประเทศ ส่วนที่ III อธิบายทิศทางการดำเนินการเพื่อสร้างกลไก Open Data for Consumer Empowerment ในไทย และส่วนที่ IV สรุปผลลัพธ์ที่คาดหวังและการดำเนินการต่อไป

II. แนวทางดำเนินการในต่างประเทศ

หลายประเทศได้พัฒนาโลก **Open Data for Consumer Empowerment** แล้ว เช่น อังกฤษ ออสเตรเลีย เกาหลีใต้ อินเดีย สิงคโปร์ เพื่อสนับสนุนให้ผู้ให้บริการสามารถใช้สิทธิส่งข้อมูลของตนเพื่อได้รับบริการที่ดีขึ้น และผู้ให้บริการสามารถพัฒนาประสิทธิภาพและแข่งขันกันพัฒนาบริการทางการเงินทางดิจิทัลให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดบริการทางการเงินใหม่ ๆ ที่ตอบโจทย์ผู้ใช้บริการทางการเงินได้ดีขึ้น เช่น

- **ประชาชนและธุรกิจ**สามารถบริหารจัดการบัญชีทางการเงินผ่านแอปพลิเคชันบนมือถือ (mobile application) เดียวแบบรวมศูนย์ได้ (consolidated account information) เรียกดูข้อมูลบัญชีของตนที่อยู่กับผู้ให้บริการต่าง ๆ และส่งข้อมูลดังกล่าวให้ผู้ให้บริการรายอื่นได้สะดวก
- **ผู้ให้บริการ**สามารถเข้าถึงและใช้ข้อมูลของลูกค้าจากหลายแหล่งในรูปแบบดิจิทัลจากต้นทาง เช่น ข้อมูลการเดินทางบัญชีของลูกค้าที่มีกับหลายสถาบันการเงิน ซึ่งสามารถนำไปประมวลผลต่อได้เลย ทำให้ลดขั้นตอนและต้นทุนการให้บริการ
- นอกจากนี้ **ยังมีบริการใหม่ ๆ ที่ต่อยอดจากการนำข้อมูลที่รวบรวมได้ไปใช้ประโยชน์** เช่น อังกฤษและเกาหลีใต้ มีบริการรวบรวมข้อมูลของลูกค้ามาประมวลและคำนวณคะแนนเครดิตเบื้องต้น รวมถึงส่งข้อมูลเหล่านี้ให้แก่ผู้ให้บริการสินเชื่อหลายรายภายใต้ความยินยอมของลูกค้า อีกทั้งยังมีบริการจากผู้ให้บริการ Payment Initiation Service Provider (PISP) ที่ให้ลูกค้าสามารถเลือกส่งคำสั่งโอนเงินหรือชำระเงินจากบัญชีใดก็ได้ที่ลูกค้ามีอยู่กับผู้ให้บริการหลายรายผ่าน mobile application เดียวได้ ซึ่งพบว่าร้านค้าออนไลน์ หรือ social media platform ยังนำบริการจาก PISP มาให้บริการแก่ลูกค้าเพื่อให้ลูกค้ามีทางเลือกการชำระเงินที่หลากหลายขึ้น

ในการขับเคลื่อนให้เกิด Open Data for consumer empowerment นั้น แต่ละประเทศมีแนวทางแตกต่างกัน แบ่งได้เป็น 2 แนวทางหลัก (รายละเอียดตามภาคผนวก 1) ได้แก่

1. **รัฐบาลหรือหน่วยงานกำกับดูแลอื่นเป็นผู้ริเริ่ม** เช่น **เกาหลีใต้**ที่ใช้กฎหมายข้อมูลเครดิตกำหนดให้ผู้ให้บริการที่มีข้อมูลทางการเงินตามที่กำหนด ต้องเปิดเผยข้อมูลให้ผู้ให้บริการรายอื่นตามความยินยอมของลูกค้า **ออสเตรเลีย**ที่ออกกฎหมาย Competition and Consumer Act 2010 และ**สหราชอาณาจักร**ที่ใช้กฎหมายแข่งขันทางการค้าและกฎหมายระบบการชำระเงิน กำหนดให้ผู้ให้บริการสามารถใช้สิทธิของตนเองในการส่งข้อมูลจากผู้ให้บริการรายหนึ่งไปยังผู้ให้บริการรายอื่นได้
2. **ธนาคารกลางเป็นผู้ริเริ่ม** โดยขับเคลื่อนในภาคการเงินและขยายความร่วมมือไปยังภาคส่วนอื่น เช่น **สิงคโปร์และอินเดีย** ที่มีนโยบายผลักดันให้ผู้ให้บริการที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล (เช่น สถาบันการเงิน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจประกัน) มีกลไกให้ลูกค้าส่งข้อมูลของตนไปยังผู้ให้บริการรายอื่นได้ทางดิจิทัล และขยายความร่วมมือไปยังหน่วยงานภาครัฐเพื่อเปิดเผยข้อมูลประเภทอื่น ๆ เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพในสิงคโปร์ กองทุนบำเหน็จบำนาญในอินเดีย

ทั้งนี้ ส่วนใหญ่เริ่มจากการออกกฎระเบียบโดยภาครัฐหรือธนาคารกลาง **และ/หรือมีข้อตกลงร่วมกัน**กับหน่วยงานที่เป็นผู้ส่งและผู้ใช้ข้อมูลของประชาชน (**regulations and incentives**) เพื่อผลักดันให้เกิดโลกที่เอื้อให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิส่งข้อมูลของตนผ่านช่องทางดิจิทัลได้สะดวก ปลอดภัย เพื่อให้เกิดการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการรับบริการที่ดีขึ้นผ่านช่องทางดิจิทัลได้ นอกจากนี้ ยังกำหนดและบังคับใช้**มาตรฐานกลางในการเชื่อมต่อและรับส่งข้อมูลระหว่างกันทางดิจิทัล (common standard)** รวมถึงมีการขึ้นทะเบียนและตรวจสอบ

ผู้ให้บริการที่จะเข้าร่วมโครงการให้มั่นใจว่าสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานกลางที่กำหนดได้ เพื่อให้การเชื่อมต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลมีความปลอดภัยเป็นมาตรฐานเดียวกัน และลดต้นทุนและความซ้ำซ้อนในการพัฒนามาตรฐาน อีกทั้งหลายประเทศยังได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานกลางหรือกระบวนการมาตรฐานที่ใช้ร่วมกัน (common infrastructure or shared service) เพื่อให้ผู้ให้บริการสามารถเชื่อมต่อหรือใช้บริการจากโครงสร้างพื้นฐานสำคัญหลายที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น โครงสร้างพื้นฐาน digital ID ในอินเดีย (Aadhaar) และสิงคโปร์ (Singpass) ที่ได้นำมาใช้ประโยชน์ในการพิสูจน์และยืนยันตัวตนของประชาชนผ่านช่องทางดิจิทัล (e-KYC) สำหรับการเปิดบัญชีเงินฝากและการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการเงิน (ตัวอย่างเส้นทางดำเนินการของอินเดียดังกล่าอยู่ที่ 1)

กล่องที่ 1: เส้นทางดำเนินการพัฒนาโลก Open Data for Consumer Empowerment ของอินเดีย

อินเดียเริ่มขับเคลื่อนการพัฒนาโลกการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางดิจิทัลภายใต้ความยินยอมของเจ้าของข้อมูล โดยมีธนาคารกลางและหน่วยงานกำกับดูแลในภาคการเงินเป็นผู้ริเริ่ม

ในปี ค.ศ. 2016 หน่วยงานกำกับดูแลในภาคการเงินภายใต้ Financial Stability and Development Council¹ (FSDC) เห็นชอบร่วมกันในหลักการและให้ Reserve Bank of India (RBI) ออกหลักเกณฑ์ (Master Direction) ในการส่งเสริมการเปิดกว้างให้ใช้ประโยชน์จากข้อมูล เพื่อให้มีผู้ให้บริการประเภทตัวกลางเชื่อมต่อเพื่อรวบรวมข้อมูล (Account Aggregator) โดยมีธนาคารกลางเป็นผู้ออกใบอนุญาต นอกจากนี้ ผู้ให้บริการทางการเงินที่ต้องการเข้าร่วม ecosystem และมีข้อมูลการเคลื่อนไหวทางบัญชีธนาคาร การลงทุนในหลักทรัพย์ การซื้อขายประกันภัย และข้อมูลการลงทุนวางแผนเกษียณอายุ จัดทำกลไกที่พร้อมส่งข้อมูลไปยังผู้ให้บริการทางการเงินรายอื่นเมื่อเจ้าของข้อมูลให้ความยินยอม ซึ่งอิงกับหลักการว่าประชาชนทุกคนควรเข้าถึงข้อมูลของตนที่เก็บอยู่ที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้ และมีสิทธิในการบริหารจัดการข้อมูลและส่งข้อมูลของตนให้ผู้อื่นได้

ช่วงปี ค.ศ. 2017-2020 ในภาคการเงินมีการจัดตั้งองค์กรชื่อ Sahamati เพื่อทำหน้าที่ผลักดันการแลกเปลี่ยนข้อมูลภายใต้ความยินยอมของเจ้าของข้อมูลให้เกิดขึ้นจริง และกำกับดูแลให้ผู้ให้บริการทางการเงินทั้งผู้ส่งและผู้รับข้อมูล ปฏิบัติได้ตามมาตรฐานการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่กำหนดโดยธนาคารกลาง นอกจากนี้ในระดับประเทศมี การจัดตั้งคณะกรรมการด้านการคุ้มครองข้อมูลเพื่อร่างกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลดิจิทัล ซึ่งจะช่วยส่งเสริมสิทธิการใช้อินเทอร์เน็ตของประชาชน

ในปี ค.ศ. 2021 Account Aggregator เริ่มให้บริการเชื่อมต่อเพื่อรวบรวมข้อมูลระหว่างผู้ให้บริการทางการเงินตามความยินยอมของผู้ใช้บริการ

ปัจจุบัน กลไก Open Data for Consumer Empowerment ที่องค์กร Sahamati ดูแล มีผู้เข้าร่วมเป็นธนาคาร 221 ราย บริษัทหลักทรัพย์ 46 ราย บริษัทประกัน 27 ราย และมีผู้ให้บริการ Account Aggregator 14 ราย ส่งผลให้มีการแข่งขันกันพัฒนาบริการที่ดีขึ้นให้กับลูกค้า โดยการนำไปใช้ (use case) ประมาณ 2 ใน 3 เป็นการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อขอสินเชื่อ นอกจากนี้ เป็นการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการบริหารจัดการทางการเงิน ซึ่งล่าสุดพบว่า มีการเรียกข้อมูลถึง 27 ล้านครั้งในเดือนตุลาคม 2023

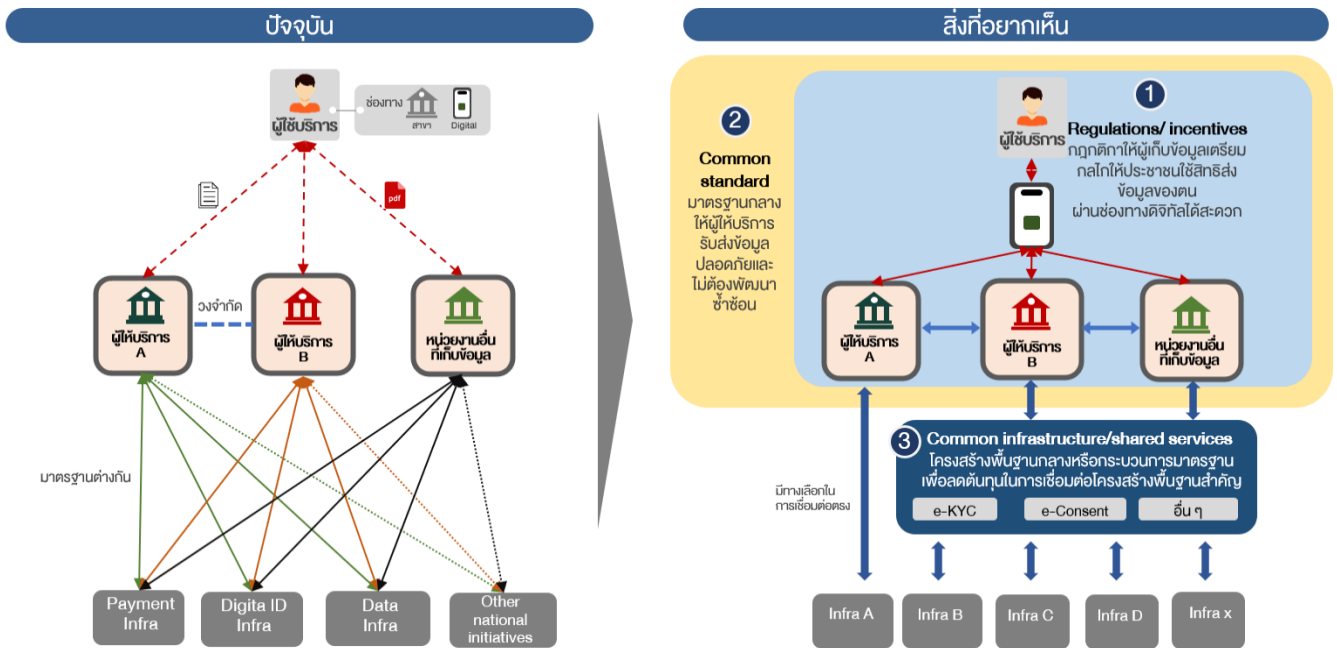
กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลดิจิทัลที่มีผลบังคับใช้ในเดือน ส.ค. 2023 (Digital Personal Data Protection Act, 2023) ครอบคลุมถึงการผลักดันการแลกเปลี่ยนข้อมูลภายใต้ความยินยอมของลูกค้าสำหรับภาคส่วนอื่นนอกภาคการเงินด้วย

นอกจากนี้ อินเดียยังมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน digital ID กลาง (Aadhaar) เพื่อให้ผู้ให้บริการสามารถใช้พิสูจน์และยืนยันตัวตนของประชาชนก่อนเข้าใช้บริการผ่านช่องทางดิจิทัลด้วยกระบวนการที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

¹ FSDC ประกอบด้วยหน่วยงานกำกับดูแลต่าง ๆ ได้แก่ Reserve Bank of India, Ministry of Finance, Securities and Exchange Board of India, Insurance Regulatory and Development Authority, Pension Fund Regulatory and Development Authority และมี Union Finance Minister เป็นประธาน

III. ทิศทางการดำเนินการเพื่อสร้างกลไก Open Data for Consumer Empowerment ในไทย

ในระยะแรก ธปท. คาดหวังจะสร้างกลไก Open Data for Consumer Empowerment ในภาคการเงินที่ ธปท. สามารถดำเนินการได้ภายใต้กรอบกฎหมายปัจจุบัน โดยพร้อมต่อยอดให้เกิด ecosystem ในระดับประเทศ (สิ่งที่จะทำให้เกิด Open Data for Consumer Empowerment Ecosystem ระดับประเทศ ดังกล่องที่ 2 และแนวทางดำเนินการของ ธปท. ตามภาคผนวก 2)

(1) ออกเกณฑ์ กำหนดข้อตกลง และสิ่งจูงใจ (regulations and incentives) เพื่อให้ผู้เก็บข้อมูลเตรียมกลไกให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิ²ส่งข้อมูลของตนไปยังผู้ให้บริการต่าง ๆ ทางดิจิทัลได้

(1.1) กำหนดให้ผู้ให้บริการทางการเงินภายใต้การกำกับของ ธปท. ที่เก็บข้อมูลของผู้ใช้บริการจัดเตรียมกลไกให้ผู้ให้บริการสามารถใช้สิทธิให้ความยินยอม (consent) เพื่อส่งข้อมูลของตนไปให้ผู้ให้บริการอื่นผ่านช่องทางดิจิทัลได้สะดวก ปลอดภัย และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้อมูล โดยผู้ให้บริการทางการเงินที่เป็นผู้ส่งและผู้รับข้อมูลจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานกลางในการเชื่อมต่อและรับส่งข้อมูลที่เหมาะสม และมีโครงสร้างค่าธรรมเนียมที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการใช้สิทธิของผู้ใช้บริการ ทั้งนี้ คาดว่าจะทยอยดำเนินการโดยเริ่มจากประเภทของข้อมูลที่จะช่วยส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างเหมาะสม และการบริหารจัดการทางการเงินของลูกค้าแต่ละกลุ่มได้ดีขึ้น โดยเฉพาะลูกค้ารายย่อย และ SMEs รายเล็ก ได้แก่ ข้อมูลบัญชีเงินฝาก และข้อมูลความเคลื่อนไหวทางการเงิน เช่น รายการชำระเงินผ่านผู้ให้บริการชำระเงินกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งจะสนับสนุนต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ออมเงินและสินเชื่อที่เหมาะสมกับความสามารถและพฤติกรรมกรรมการรับจ่ายเงินของลูกค้า

(1.2) ผลักดันการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างภาคการเงินกับภาคส่วนอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกันร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ให้บริการทางการเงินมีข้อมูลที่ครอบคลุม

² ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (Personal Data Protection Act: PDPA)

สำหรับใช้วิเคราะห์พฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงินได้ดียิ่งขึ้น โดยเริ่มจากข้อมูลขั้นพื้นฐานที่หน่วยงานภาครัฐมีการเปิดให้ประชาชนเข้าถึงได้อยู่แล้ว ได้แก่ ข้อมูลการใช้และการจ่ายชำระค่าไฟฟ้าและประปา รายได้ประกอบการยื่นภาษี และในระยะถัดไป จะหารือร่วมกับหน่วยงานกำกับดูแลและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อขยายไปยังข้อมูลประเภทอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการเข้าถึงบริการทางการเงินและการบริหารจัดการทางการเงินที่ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนได้ดีขึ้น เช่น ข้อมูลการถือครองหลักทรัพย์ และหน่วยลงทุน การถือครองกรรมสิทธิ์ประกันภัย และการใช้และจ่ายค่าบริการโทรศัพท์มือถือ

(1.3) พิจารณาการเปิดให้ผู้ให้บริการทางการเงินภายใต้การกำกับของ ธปท. สามารถให้บริการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ตามความยินยอมของลูกค้า (Account Information Service Provider: AISP) เพื่อนำไปพัฒนาบริการให้คำแนะนำทางการเงินใหม่ ๆ แก่ลูกค้า เช่น นำข้อมูลบัญชีเงินฝากที่ผู้ให้บริการมีกับหลายธนาคารมาแสดงไว้ใน mobile application เดียว และนำเสนอผลิตภัณฑ์การออม/การลงทุนที่เหมาะสมกับพฤติกรรมการรับจ่ายเงินของผู้ใช้บริการ โดยจะมีการกำกับดูแลผู้ให้บริการดังกล่าวในด้านที่สำคัญซึ่งรวมถึงความมั่นคงปลอดภัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และการดูแลผู้ให้บริการ

นอกจากนี้ ธปท. จะหารือกับหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องถึงความเป็นไปได้ของการมีผู้ให้บริการ AISP ที่ให้บริการรวบรวมข้อมูลจากภาคส่วนอื่นที่อยู่นอกการกำกับของ ธปท. เช่น ภาคตลาดทุน และภาคประกันภัย และแนวทางการกำกับดูแลร่วมกันต่อไป **และในระยะต่อไปจะพิจารณาประโยชน์และความจำเป็นของการเปิดให้ผู้ให้บริการสามารถต่อยอดไปยังบริการทำรายการทางการเงินตามคำสั่งของผู้ใช้บริการ (financial service initiation) ซึ่งจะช่วยให้สามารถยื่นสมัครและใช้บริการกับผู้ให้บริการหลายรายได้สะดวกขึ้น** เช่น ผู้ให้บริการส่งคำสั่งชำระเงินแทนลูกค้า (Payment Initiation Service Provider: PISP) ในอังกฤษ เป็นต้น

(2) กำหนดมาตรฐานกลาง (common standard) ในการเชื่อมต่อและรับส่งข้อมูลระหว่างกันทางดิจิทัล เพื่อให้การจัดเตรียมกลไกรองรับการใช้สิทธิของผู้ใช้บริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน เช่น มาตรฐานการเชื่อมต่อโปรแกรม มาตรฐานข้อมูล มาตรฐานการรักษาความปลอดภัยในการรับส่งข้อมูล อันจะช่วยลดต้นทุนและความยุ่งยากจากการที่ต่างคนต่างต้องพัฒนามาตรฐานกันเอง และต้องเชื่อมต่อกับหลายหน่วยงานด้วยหลายมาตรฐาน รวมถึงกำหนดให้มีกลไกขึ้นทะเบียนและตรวจสอบผู้ให้บริการที่จะเข้าร่วมโครงการเพื่อให้มั่นใจว่าสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานกลางที่กำหนดได้ เพื่อให้การเชื่อมต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลมีความปลอดภัยเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยจะเริ่มจากมาตรฐานที่สนับสนุน use case การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ช่วยส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างเหมาะสม และการบริหารจัดการทางการเงินของลูกค้าแต่ละกลุ่มได้ดีขึ้นก่อน อาทิ ข้อมูลบัญชีเงินฝาก แล้วจึงขยายไปสู่มาตรฐานที่สนับสนุน use case อื่น หรือบริการใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ในระยะต่อไป

(3) พิจารณาประโยชน์และความจำเป็นในการมีโครงสร้างพื้นฐานกลางหรือกระบวนการมาตรฐานที่ใช้ร่วมกัน (common infrastructure or shared service) เพื่อให้ผู้ให้บริการสามารถเชื่อมต่อหรือใช้บริการจากโครงสร้างพื้นฐานสำคัญหลายที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดต้นทุนจากการพัฒนาที่ซ้ำซ้อน และทำให้ผู้เล่นประเภทต่าง ๆ สามารถเข้าใช้บริการจากโครงสร้างพื้นฐานสำคัญได้สะดวกและสามารถพัฒนาบริการทางการเงินให้ตอบโจทย์ผู้ใช้บริการได้ดียิ่งขึ้น เช่น การพิสูจน์ยืนยันตัวตนลูกค้านิติบุคคลผ่านช่องทางดิจิทัล

ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีกระบวนการมาตรฐานและผู้ให้บริการทางการเงินจำเป็นต้องใช้งานก่อนเชื่อมต่อกับโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ (เช่น ระบบการชำระเงิน) เพื่อให้บริการแก่ลูกค้า

ทิศทางดำเนินการเพื่อสร้างกลไก open data for consumer empowerment โดยเริ่มจากภาคการเงินและพร้อมต่อยอดในระดับประเทศ

1

Regulations & Incentives

Open data ภาคการเงิน – กำหนดให้ผู้ให้บริการทางการเงินภายใต้กำกับของ ธปท. มีกลไกให้ผู้ให้บริการใช้สิทธิ์ส่งข้อมูลของตนไปให้ผู้ให้บริการอื่นทางดิจิทัลได้สะดวก ปลอดภัย และไม่แพง เริ่มจากข้อมูลที่ส่งเสริมการเข้าถึงสินเชื่อ และการบริหารจัดการการเงินได้ดีขึ้น เช่น ข้อมูลบัญชีเงินฝาก

Open data ภาคส่วนอื่นเชื่อมกับภาคการเงิน เช่น ข้อมูลการใช้และชำระค่าน้ำ-ค่าไฟ รายได้ที่ใช้ในการยื่นภาษี การถือครองหลักทรัพย์-ประกัน การใช้และชำระค่าโทรศัพท์

การนำข้อมูลไปพัฒนาบริการใหม่ ๆ – พิจารณาการเปิดให้ผู้ให้บริการภายใต้กำกับ ธปท. ให้บริการรวบรวมข้อมูลของลูกค้า (account information service) และส่งคำสั่งเพื่อสมัครและใช้บริการ (financial service initiation) แทนลูกค้าเพื่อรับบริการได้สะดวกขึ้น โดยมีกำกับดูแลในด้านสำคัญเพื่อคุ้มครองผู้ใช้บริการ รวมทั้งหาหรือความเป็นไปได้ในการเปิดให้ผู้ให้บริการภายใต้หน่วยงานกำกับดูแลอื่น เช่น ตลาดทุน ประกันภัย มีบริการรวบรวมข้อมูลลูกค้าได้ด้วย

2

Common standard

มาตรฐานกลางในการรับส่งข้อมูล – กำหนดมาตรฐานกลางการรับส่งข้อมูลระหว่างผู้ให้บริการและมีกลไกตรวจสอบผู้ให้บริการให้เป็นไปตามมาตรฐาน โดยเริ่มจากมาตรฐานที่สนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อการเข้าถึงสินเชื่อในระบบ และการบริหารจัดการการเงินได้ดีขึ้น

3

Common infrastructure/ shared services

Common infrastructure/ shared service ที่จะเป็นประโยชน์ – พิจารณา use case ที่เป็นประโยชน์ต่อระบบการเงินและผู้ให้บริการทางการเงินมีความจำเป็นต้องใช้งานเหมือน ๆ กัน เช่น กระบวนการยืนยันตัวตน การให้ความยินยอมเพื่อส่งข้อมูล

กล่องที่ 2: สิ่งที่จะทำให้เกิด Open Data for Consumer Empowerment Ecosystem ระดับประเทศ

ในระยะยาว ธปท. มุ่งหวังให้เกิดการพัฒนา Open Data for Consumer Empowerment Ecosystem ในระดับประเทศ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและใช้ประโยชน์จากข้อมูลระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนและภาคธุรกิจได้อย่างเต็มศักยภาพมากขึ้น ซึ่งในหลายประเทศมีการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายดังกล่าวด้วยการมี

- (1) กฎหมายเฉพาะที่กำกับดูแลให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลตามความยินยอมของลูกค้า³ ระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ และกำกับดูแลธุรกิจตัวกลางการรวบรวมและแลกเปลี่ยนข้อมูล⁴ (ซึ่งสามารถให้บริการรวบรวมข้อมูลนอกภาคการเงินด้วย) เพื่อให้มีความน่าเชื่อถือ มีการรักษาความปลอดภัยข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งมีการดูแลลูกค้าอย่างเหมาะสม
- (2) หน่วยงานระดับประเทศที่จัดทำมาตรฐานกลางสำหรับการรับส่งข้อมูลระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และ
- (3) หน่วยงานกลางที่น่าเชื่อถือ ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมหรือจัดเก็บข้อมูลระดับจุลภาค (micro-level data) จากหลายแหล่ง (เช่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคการเงิน ภาคโทรคมนาคม) สำหรับให้ผู้ให้บริการและหน่วยงานต่าง ๆ นำไปใช้ในการวิเคราะห์เชิงสถิติหรือเชิงลึก เพื่อพัฒนาบริการให้ตอบโจทย์ประชาชนได้ดียิ่งขึ้น หรือกำหนดกลยุทธ์หรือนโยบายได้อย่างตรงจุดและตอบโจทย์มากขึ้น

³ เช่น Australia มี Competition and Consumer Act 2010, UK มีการจัดตั้ง Competition and Markets Authority เพื่อส่งเสริมการแชร์ข้อมูลของภาคการเงิน และอยู่ระหว่างเสนอกฎหมาย Data Protection and Digital Information Bill

⁴ เช่น ผู้ให้บริการรวบรวมข้อมูลของประชาชนจากผู้ให้บริการต่าง ๆ (Account Information Service Provider: AISP) ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มการเชื่อมต่อ/แลกเปลี่ยนข้อมูล

IV. ผลลัพธ์ที่คาดหวังและการดำเนินการต่อไป

การพัฒนาโลก Open Data for Consumer Empowerment เป็นปัจจัยสำคัญต่อการสนับสนุนประเทศให้เปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัล รวมถึงการพัฒนาการเงินดิจิทัลของไทย สอดคล้องกับทิศทางในการปรับภูมิทัศน์ภาคการเงิน (Financial Landscape) ภายใต้ 3 หลักการสำคัญ ได้แก่ Open Infrastructure Open Data และ Open Competition โดยการพัฒนากลไกดังกล่าวจะทำให้ผู้ให้บริการทางการเงินสามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานสำคัญต่าง ๆ ได้สะดวก รวดเร็วขึ้น ด้วยต้นทุนที่เหมาะสม และสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลหลายแหล่งภายใต้ความยินยอมของลูกค้า เพื่อแข่งขันกันพัฒนาบริการที่ตอบโจทย์ลูกค้าแต่ละกลุ่มได้ดีขึ้น นอกจากนี้ ประชาชนและ SMEs ที่เป็นผู้ใช้บริการสามารถใช้สิทธิส่งข้อมูลของตนไปให้ผู้ให้บริการได้สะดวก ทำให้สามารถเลือกและได้รับบริการที่เหมาะสมกับความต้องการของตนมากขึ้น และช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงสินเชื่อในระบบด้วยต้นทุนที่สอดคล้องกับความเสี่ยงของตนมากขึ้น (risk-based pricing)

อย่างไรก็ดี การพัฒนาโลก Open Data for Consumer Empowerment ในไทยให้ประสบความสำเร็จและเกิดประโยชน์ต่อประเทศและประชาชนอย่างแท้จริงนั้น (1) ผู้ให้บริการต้องมีความรู้ความเข้าใจและทักษะด้านดิจิทัล รวมถึงผู้ให้บริการต้องมีการออกแบบกลไกการใช้งานที่ง่ายและปลอดภัย เพื่อช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถใช้สิทธิส่งข้อมูลและเข้าใช้บริการทางการเงินผ่านช่องทางดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม (2) กฎระเบียบ เงื่อนไข และต้นทุนการเรียกใช้หรือส่งข้อมูลที่จะต้องจูงใจให้ทั้งผู้ให้และผู้ให้บริการ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมและช่วยกันดูแลให้กลไก Open Data for Consumer Empowerment ดำเนินการได้อย่างยั่งยืน และ (3) การสร้างความเชื่อมั่นและความปลอดภัยในการใช้กลไกดังกล่าว

รพท. จึงขอเปิดรับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนากลไกที่สนับสนุนการเปิดกว้างให้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลตามสิทธิของผู้ใช้บริการ (Open Data for Consumer Empowerment) เพื่อ รพท. จะได้นำไปประกอบการจัดทำแนวนโยบายและแนวทางการดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ ผู้ที่สนใจสามารถส่งความเห็นทางเว็บไซต์ของ รพท. www.bot.or.th หรือทางอีเมล opendata-fsd@bot.or.th ตั้งแต่วันนี้จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2566

ภาคผนวก 1 : การดำเนินการของต่างประเทศในการส่งเสริมการใช้สิทธิในการเรียกใช้หรือส่งข้อมูลของผู้ใช้บริการ

[Open Data for Consumer Empowerment Ecosystem]

ปัจจัย	UK	Australia	South Korea	India	Singapore
1. เกณฑ์ ข้อตกลง และสิ่งจูงใจ (regulations and incentives)					
1.1 เกณฑ์ ข้อตกลง	รัฐบาลหรือหน่วยงานกำกับดูแลเป็นผู้ริเริ่ม			ธนาคารกลางเป็นผู้ริเริ่ม	
	<p>ออกกฎหมายแข่งขันทางการค้า และกฎหมายระบบการชำระเงิน</p> <p>กำหนดให้สถาบันการเงินเปิดเผยข้อมูลบัญชีของลูกค้าให้ผู้ประกอบธุรกิจ AISP และ PISP เข้าถึงได้เมื่อผู้ใช้บริการให้คำยินยอม</p>	<p>ออกกฎหมายแข่งขันทางการค้า กำหนดให้ผู้ให้บริการใน sector ที่กำหนด เช่น ภาครักษาพยาบาลพลังงาน ภาคโทรคมนาคม เปิดข้อมูลให้ผู้ประกอบธุรกิจ AISP เข้าถึงได้เมื่อผู้ใช้บริการให้คำยินยอม</p>	<p>ออกกฎหมายข้อมูลเครดิต</p> <p>กำหนดให้ผู้ให้บริการที่มีข้อมูลทางการเงินตามที่กำหนดเปิดเผยข้อมูลให้ผู้ประกอบธุรกิจ AISP เข้าถึงได้เมื่อผู้ใช้บริการให้คำยินยอม</p>	<p>ส่งเสริม ให้มีกลไกรับส่งข้อมูลระหว่างผู้ให้บริการทางการเงินที่มีความพร้อม เมื่อผู้ใช้บริการให้คำยินยอม</p>	<p>ผลักดัน ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ให้บริการทางการเงินเข้าร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านแพลตฟอร์มการรับส่งข้อมูล SGFinDex เมื่อผู้ใช้บริการให้คำยินยอม</p>
1.2 การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างภาคการเงินกับภาคส่วนอื่น	<ul style="list-style-type: none"> เริ่มจากแลกเปลี่ยนข้อมูลในภาคการเงินตามคำยินยอมของผู้ใช้บริการ (บัญชีเงินฝาก) อยู่ระหว่างขยายไปข้อมูลนอกภาคการเงิน เช่น การใช้น้ำ-ไฟ การใช้โทรศัพท์มือถือ 	<ul style="list-style-type: none"> เริ่มจากแลกเปลี่ยนข้อมูลในภาคการเงินตามคำยินยอมของผู้ใช้บริการ (บัญชีเงินฝาก) ขยายไปข้อมูลการใช้ไฟฟ้า แล้ว และอยู่ระหว่างขยายไปข้อมูลการใช้โทรศัพท์มือถือ 	<ul style="list-style-type: none"> เริ่มจากแลกเปลี่ยนข้อมูลในภาคการเงินและโทรคมนาคม ตามคำยินยอมของผู้ใช้บริการ (บัญชีเงินฝาก สินเชื่อรถเช่า ประกัน การชำระค่าโทรศัพท์มือถือ) อยู่ระหว่างขยายไปข้อมูลอื่นๆ เช่น การศึกษา สุขภาพ 	เริ่มจากแลกเปลี่ยนข้อมูลตามคำยินยอมของผู้ใช้บริการในภาคการเงินและภาครัฐ (บัญชีเงินฝาก ลงทุน ประกัน บำนาญบำนาญ และภาษี)	เริ่มจากแลกเปลี่ยนข้อมูลตามคำยินยอมของผู้ใช้บริการในภาคการเงินและภาครัฐ (บัญชีเงินฝาก ลงทุน ประกัน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ)
1.3 ผู้ให้บริการที่ต่อ ยอดการใช้ประโยชน์จากข้อมูล	ผู้ประกอบธุรกิจ AISP ขึ้นทะเบียน และ PISP ได้รับอนุญาตจาก Financial Conduct Authority (FCA)	ผู้ประกอบธุรกิจ AISP ได้รับอนุญาตจาก Australian Competition and Consumer Commission (ACCC)	ผู้ประกอบธุรกิจ AISP ได้รับอนุญาตจาก Financial Services Commission (FSC)	ผู้ให้บริการทางการเงินที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล เช่น สถาบันการเงิน บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทประกันภัย และหน่วยงานภาครัฐ	ผู้ให้บริการทางการเงินที่สมัครใจเข้าร่วม เช่น ธนาคารพาณิชย์ และบริษัทประกัน
	นอกจากนี้ ทางกรเปิดให้เอกชนให้บริการเชื่อมระบบระหว่างหน่วยงานผู้รับและส่งข้อมูล โดยไม่มีแพลตฟอร์มกลางรองรับการรับส่งข้อมูล			มีผู้ให้บริการที่เป็น platform กลาง (AA) หลายราย ทำหน้าที่เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างผู้รับและผู้ส่งและจัดเก็บคำยินยอมของลูกค้า	มีแพลตฟอร์มกลาง เชื่อมโยงผู้รับและผู้ส่งข้อมูล และจัดเก็บคำยินยอมของลูกค้า โดย GovTech ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐเป็นผู้ให้บริการ
2. มาตรฐานกลาง ในการเชื่อมต่อและรับส่งข้อมูลระหว่างกันทางดิจิทัล (common standard)	จัดตั้ง Open Banking Limited (OBL) ที่เป็นบริษัทเอกชนเพื่อจัดทำมาตรฐาน และบริหารจัดการ directory ขึ้นทะเบียนผู้รับและผู้ส่งข้อมูล	<ul style="list-style-type: none"> กระทรวงการคลัง (Department of the Treasury) จัดทำมาตรฐาน Australian Competition and Consumer Commission (ACCC) บริหารจัดการ directory ขึ้นทะเบียนผู้รับและผู้ส่งข้อมูล 	Korea Credit Information Services (KCIS) ซึ่งเป็นเครดิตบูโรกลางของประเทศจัดทำมาตรฐาน และบริหารจัดการ directory ขึ้นทะเบียนผู้รับและผู้ส่งข้อมูล	<ul style="list-style-type: none"> ธนาคารกลางจัดทำมาตรฐาน จัดตั้ง Sahamati ซึ่งเป็น not-for-profit private limited company บริหารจัดการ directory ขึ้นทะเบียนผู้รับและผู้ส่ง 	GovTech จัดทำมาตรฐาน
3. โครงสร้างพื้นฐานกลางหรือกระบวนการมาตรฐานที่ใช้ร่วมกันด้าน digital ID (common infrastructure or shared service)				มีโครงสร้างพื้นฐานกลาง Aadhaar	มีโครงสร้างพื้นฐานกลาง Singpass สำหรับบุคคลธรรมดา และ CorpPass สำหรับนิติบุคคล

ภาคผนวก 2 : แนวทางการดำเนินการของ สปท. เพื่อสร้าง Open Data for Consumer Empowerment

สปท. จะดำเนินการผลักดันการพัฒนาโลก Open Data for Consumer Empowerment ซึ่งครอบคลุม 3 ส่วนสำคัญ ดังนี้

1. ออกเกณฑ์ กำหนดข้อตกลง และสิ่งจูงใจ (regulations and incentives) เพื่อให้ผู้เก็บข้อมูลเตรียมกลไกให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิ⁵ส่งข้อมูลของตนไปยังผู้ให้บริการต่าง ๆ ทางดิจิทัลได้

1.1 การใช้สิทธิส่งข้อมูลของตนในภาคการเงินที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ สปท. สปท. จะพิจารณาออกหลักเกณฑ์สำหรับผู้ให้บริการภายใต้กำกับของ สปท. เพื่อสนับสนุนการใช้สิทธิของเจ้าของข้อมูลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (Personal Data Protection Act: PDPA)⁶ ในการส่งข้อมูลของตนไปให้ผู้ให้บริการอื่นผ่านช่องทางดิจิทัลได้สะดวก ปลอดภัย และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้อมูล โดยจะเริ่มดำเนินการจากประเภทของข้อมูลที่ช่วยส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างเหมาะสม และการบริหารจัดการทางการเงินของลูกค้าแต่ละกลุ่มได้ดีขึ้นก่อน โดยเฉพาะรายย่อย และ SMEs ได้แก่ ข้อมูลบัญชีเงินฝาก ข้อมูลความเคลื่อนไหวทางการเงิน เช่น รายการชำระเงินผ่านผู้ให้บริการชำระเงินกลุ่มต่าง ๆ

หลักเกณฑ์ดังกล่าวมุ่งหวังให้ผู้ให้บริการสามารถใช้สิทธิในการส่งข้อมูลไปยังผู้ให้บริการทางการเงินรายอื่นได้สะดวก และมีการดูแลข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะ

- ผู้ให้บริการต้องจัดทำข้อมูลในรูปแบบ machine readable และพร้อมส่งข้อมูลให้แก่ผู้ให้บริการรายอื่นเมื่อได้รับการร้องขอหรือให้ความยินยอมจากผู้ให้บริการ
- การนำข้อมูลไปใช้ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ผู้ให้บริการได้ให้ความยินยอมไว้ โดยมีการดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลข้อมูลและมีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลอย่างเหมาะสม ผู้ให้บริการต้องปฏิบัติตามมาตรฐานกลางและข้อตกลงร่วมกันอย่างเคร่งครัด โดยผู้ให้บริการทั้งผู้ส่งและรับข้อมูลจะต้องได้รับการตรวจสอบว่าสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานกลางได้ก่อนเข้าร่วมโครงการ
- มีการกำหนดโครงสร้างค่าธรรมเนียมที่เหมาะสม ไม่เป็นอุปสรรคต่อการใช้สิทธิส่งข้อมูลของผู้ใช้บริการ และช่วยส่งเสริมให้เกิดการรับส่งข้อมูลระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ การกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นการดำเนินการขั้นพื้นฐานที่ผู้ให้บริการพึงมีความพร้อมที่จะดำเนินการได้เพื่อรองรับการใช้สิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ใช้บริการ อย่างไรก็ตาม ผู้ให้บริการที่ส่งข้อมูลอาจส่งข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้าให้กับผู้ให้บริการที่รับข้อมูลอื่นๆ ที่ไม่อยู่ในขอบเขตภายใต้หลักเกณฑ์นี้ได้ตามปกติ หากได้รับความยินยอมจากลูกค้า และการส่งหรือโอนข้อมูลดังกล่าวเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น

1.2 การใช้สิทธิส่งข้อมูลของตนที่อยู่ในภาคส่วนอื่น โดยเฉพาะข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงรายรับรายจ่ายและการทำธุรกรรมผ่านช่องทางดิจิทัล (digital footprint) ที่สำคัญ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ให้บริการทางการเงินมีข้อมูลที่ครอบคลุมสำหรับวิเคราะห์พฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงินได้ดียิ่งขึ้น ซึ่ง สปท. มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

⁵ ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (Personal Data Protection Act: PDPA)

⁶ มาตรา 31 ได้กำหนดเงื่อนไขการใช้สิทธิของผู้ใช้บริการในการขอให้ผู้ให้บริการส่งข้อมูลของตนเองไปยังหน่วยงานอื่น หากผู้ให้บริการได้ทำข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถอ่านหรือใช้งานได้โดยอัตโนมัติแล้ว

ระยะแรก: จะร่วมมือกับสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) หน่วยงานภาครัฐ และ รัฐวิสาหกิจ พัฒนาช่องทางการเชื่อมต่อเพื่อส่งข้อมูลตามความยินยอมของผู้ใช้บริการหรือวิธีการให้ผู้ให้บริการสามารถส่งข้อมูลของตนที่มีกับหน่วยงานภาครัฐหรือรัฐวิสาหกิจไปยังผู้ให้บริการทางการเงินได้อย่างสะดวกและน่าเชื่อถือ โดยเริ่มจากข้อมูลขั้นพื้นฐานที่หน่วยงานดังกล่าวเปิดให้ผู้ให้บริการเข้าถึงได้ อยู่แล้ว ได้แก่ ข้อมูลการใช้และการจ่ายชำระค่าไฟฟ้าและประปา รายได้ประกอบการยื่นภาษี

ระยะถัดไป: จะร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแลอื่น ๆ และผู้ให้บริการในภาคส่วนอื่น ๆ ที่มีข้อมูลของผู้ใช้บริการที่สำคัญและมีความพร้อม เพื่อหารือเรื่องการเชื่อมต่อเพื่อส่งข้อมูลตามความยินยอมของผู้ใช้บริการหรือวิธีการให้ผู้ให้บริการสามารถใช้สิทธิส่งข้อมูลของตนต่อไป เช่น ข้อมูลการใช้และจ่ายค่าบริการ โทรศัพท์มือถือ การถือครองหลักทรัพย์และหน่วยลงทุน และการถือครองกรรมสิทธิ์ประกันภัย

1.3 การเปิดให้มีผู้ให้บริการประเภทใหม่ที่สามารถนำข้อมูลของลูกค้าจากแหล่งต่าง ๆ ไปพัฒนาบริการใหม่

เพื่อเป็นการต่อยอดให้เกิดการนำข้อมูลที่ลูกค้าใช้สิทธิส่งให้ผู้ให้บริการประเภทต่าง ๆ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อลูกค้าได้มากยิ่งขึ้น โดย

ระยะแรก: ธปท. จะพิจารณาการเปิดให้ผู้ให้บริการภายใต้การกำกับ ธปท. สามารถให้บริการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ตามความยินยอมของลูกค้า (Account Information Service Provider: AISP) เพื่อนำไปพัฒนาบริการให้คำแนะนำทางการเงินใหม่ ๆ แก่ลูกค้า เช่น นำข้อมูลบัญชีเงินฝากที่ผู้ให้บริการมีกับหลายธนาคารมาแสดงไว้ใน mobile application เดียว และแนะนำผลิตภัณฑ์การออม/การลงทุนที่เหมาะสมกับพฤติกรรมการรับจ่ายเงินของผู้ใช้บริการ โดยจะมีการกำกับดูแลผู้ให้บริการดังกล่าวในด้านที่สำคัญ ซึ่งรวมถึงความมั่นคงปลอดภัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (เช่น การบริหารจัดการคำยินยอมและใช้ข้อมูลตามที่ขอ ความรับผิดชอบและความรับผิดชอบของผู้ส่งและรับข้อมูล (liability)) และการดูแลผู้ให้บริการ (เช่น กระบวนการรับและดูแลเรื่องร้องเรียน) นอกจากนี้ ธปท. จะหารือกับหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องถึงความเป็นไปได้ของการมีผู้ให้บริการ AISP ที่ให้บริการรวบรวมข้อมูลจากภาคส่วนอื่นที่อยู่นอกการกำกับของ ธปท. เช่น ภาคตลาดทุน และภาคประกันภัย และแนวทางการกำกับดูแลร่วมกันต่อไป

ระยะต่อไป: ธปท. จะพิจารณาประโยชน์และความจำเป็นของการเปิดให้ผู้ให้บริการสามารถต่อยอดไปบริการทำรายการทางการเงินอื่น ๆ ตามคำสั่งของผู้ใช้บริการ (financial service initiation) เช่น ผู้ให้บริการส่งคำสั่งชำระเงินแทนลูกค้า (Payment Initiation Service Provider: PISP) ในอังกฤษ ผู้ให้บริการส่งคำขอสินเชื่อแทนลูกค้า (Credit initiation / Forwarding of loan proposals) ในบราซิล

2. กำหนดมาตรฐานกลาง (common standard) ในการเชื่อมต่อและรับส่งข้อมูลระหว่างกันทางดิจิทัล เพื่อให้การจัดเตรียมกลไกรองรับการใช้สิทธิของผู้ใช้บริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน

ธปท. จะร่วมกับผู้ให้บริการทางการเงินและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดมาตรฐานกลางที่เอื้อให้ผู้ให้บริการสามารถจัดเตรียมกลไกรองรับการใช้สิทธิส่งข้อมูลของผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถรับส่งข้อมูลระหว่างกันด้วยมาตรฐานเดียวกัน โดยเริ่มจากข้อมูลในภาคการเงินที่จะมีการรับส่งระหว่างผู้ให้บริการภายใต้หลักเกณฑ์ที่จะออกตามข้อ 1 แล้วจึงขยายไปสู่มาตรฐานที่สนับสนุน use case อื่น ๆ หรือบริการใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ในระยะต่อไป โดยมีแนวทางการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

2.1 จัดตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานกลาง (standard setting committee) เพื่อเสนอการจัดลำดับความสำคัญ (prioritization) และกำกับดูแลการพัฒนามาตรฐานกลางต่าง ๆ ที่จำเป็นตามทิศทางนโยบาย

รวมทั้งเสนอมาตรฐานกลางที่จะบังคับใช้ต่อ ธปท. หรือหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ในภาคการเงิน ซึ่งคณะกรรมการฯ จะประกอบไปด้วยผู้แทนจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ให้บริการทางการเงินทั้งผู้ส่งและผู้รับข้อมูล หน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

2.2 พัฒนามาตรฐานกลางในการเชื่อมต่อและรับส่งข้อมูลระหว่างกันทางดิจิทัลตามความยินยอมของลูกค้า โดยเริ่มจากข้อมูลในภาคการเงิน ซึ่งครอบคลุมมาตรฐานการเชื่อมต่อโปรแกรม (Application Programming Interface Standard: API standard) มาตรฐานข้อมูล (data standard) มาตรฐานการรักษาความปลอดภัยในการรับส่งข้อมูล (security standard) รวมถึงแนวปฏิบัติและกระบวนการที่เกี่ยวข้อง อาทิ การจัดการข้อมูลการให้ความยินยอมของลูกค้าในการส่งและใช้ข้อมูล (consent management) การออกแบบการใช้งานที่สะดวกและสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้ใช้บริการ (customer experience) การดูแลแก้ไขเมื่อเกิดปัญหา (problem resolution)

2.3 จัดตั้งระบบทะเบียนของผู้รับหรือส่งข้อมูล (common directory) สำหรับขึ้นทะเบียนหน่วยงานที่สามารถรับส่งข้อมูลตามมาตรฐานกลางที่กำหนด เพื่อให้มั่นใจได้ว่าหน่วยงานที่รับและส่งข้อมูลมีระบบที่พร้อมและสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานกลางที่กำหนดได้ และเพื่อให้สามารถตรวจสอบและประเมินความน่าเชื่อถือของหน่วยงานรับและส่งข้อมูลได้อย่างต่อเนื่อง

3. พิจารณาประโยชน์และความจำเป็นในการมีโครงสร้างพื้นฐานกลางหรือกระบวนการมาตรฐานที่ใช้ร่วมกัน (common infrastructure or shared services) ซึ่งช่วยให้ผู้ให้บริการสามารถเชื่อมต่อหรือใช้บริการจากโครงสร้างพื้นฐานสำคัญหลายที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ธปท. จะร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (เช่น ธนาคารพาณิชย์ ผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินเฉพาะกิจ และผู้ให้บริการโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ) **พิจารณาประโยชน์และความจำเป็นในการพัฒนา common infrastructure/ shared services ต่าง ๆ เพื่อพิจารณาจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับ use case ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม** ในด้านการช่วยลดต้นทุนจากการพัฒนาที่ซ้ำซ้อน และการสนับสนุนการพัฒนาบริการทางการเงินให้ตอบโจทย์ผู้ใช้บริการได้ดียิ่งขึ้น **และมีความเป็นไปได้และคุ้มค่าในการลงทุน** เช่น แพลตฟอร์มพิสูจน์ยืนยันตัวตนลูกค้านิติบุคคลและเข้าใช้บริการผ่านช่องทางดิจิทัล⁷ ซึ่งเป็น use case ใหม่ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเข้าถึงบริการทางการเงินของ SMEs และเป็นสิ่งที่ผู้ให้บริการทางการเงินและผู้ให้บริการโครงสร้างพื้นฐานรายต่าง ๆ มีความจำเป็นต้องใช้งานเหมือนกัน เพื่อรองรับการให้บริการผ่านช่องทางดิจิทัล

ทั้งนี้ ธปท. จะหารือแนวทางและแผนการผลักดันกลไกดังกล่าวร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงหลักเกณฑ์ที่จำเป็นต้องผลักดัน ในช่วงครึ่งแรกของปี 2567

⁷ ภาควิชาสถาบันการเงินและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ระหว่างการพัฒนากระบวนการที่เป็นมาตรฐาน